

Wprowadzenie

Problematyka artykułowania, identyfikacji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego wymaga nieustannych badań. Określenie „dziedzictwo kulturowe” stosowane jest dość często w różnym kontekście. Jednak nad jego istotą zastanawiają się nieliczni. Dotyczy to nie tylko monumentalnych zabytków czy dzieł sztuki, ale również tożsamości, którą możemy zachować, dzięki pielęgnowaniu wiedzy o przeszłości. Właściwe rozpoznanie, retrospekcja jest niezbędna do sprawowania ochrony nad zabytkami.

Wdrażając działania nie można zapominać, iż za danym zabytkiem kryją się także pewne idee, wizje, czy wartości. Identyfikując dany obiekt powinno uwzględniać się uwarunkowania sensu largo, np. aspekt społeczny, historyczny, geograficzny. Ponieważ zabytek nie jest tylko ilustracją przeszłości, ale i odzwierciedleniem ludzkich losów.

Na przestrzeni wieków Polskę zamieszkiwali przedstawiciele różnych narodów. Z tym wiąże się kwestia wielokulturowości. W niektórych sytuacjach może być źródłem zarzewi i generowania konfliktów, a w innych – synkretyzmu kulturowego. W powyższym kontekście wyłania się problem ochrony wspólnego dziedzictwa tak, aby każda z grup etnokulturowych mogła jednocześnie zachować własną tożsamość pomimo egzystowania w społeczeństwie, w którym wzajemnie nakładają się i przenikają różne zjawiska kulturowe.

W niniejszej książce zawarto wywody na temat ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego także innych narodów, np. Słowenii, Hiszpanii, Kolumbii, czy tak tajemniczego i osnutego legendami kraju jak Chiny. Ponieważ w świecie występuje wiele powiązań międzykulturowych, których możemy sobie nawet nie uświadamiać. Na tej podstawie staje się jednak możliwe lepsze poznawanie i zrozumienie życia w diasporach.

Nie można zapominać, iż trudne wydarzenia dziejowe mogą rzutować nie tylko na teraźniejszość, ale i przyszłość. Są obiekty i zjawiska kulturowe, które powinny być

chronione jedynie jako ostrzeżenie, przestroga dla ludzkości. Nie rozciąga się to jednak na szkodliwą ideologię, która leży u podstaw ich materialnych wytworów.

Istotną rolę w rekonstruowaniu, rozpoznawaniu i ochronie dziedzictwa odgrywają książki oraz archiwalia. Nie są tylko nośnikami informacji, ale i łącznikiem międzypokoleniowym. Przykładowo, historyczna rejestracja metrykalna w archiwach państwowych i parafialnych stanowi ważne źródło wiedzy do badań genealogicznych, demograficznych, historii społecznej. Aktualność zachowuje kwestia doboru, utrwalania, przechowywania oraz udostępniania informacji, np. wirtualne biblioteki i archiwa oraz związany z tym proces digitalizacji. Poszukiwane są rozwiązania, które umożliwiłyby zachowywanie książek i dokumentów tak, aby oprócz świadectwa historii mogły służyć celom naukowym oraz edukacyjnym.

Wartością dokumentacyjną oprócz funkcji użytkowych i artystycznych odznaczają się dawne fotografie. Mogą wraz z teatraliami stanowić pomocnicze źródło do odtwarzania lub ustalania nowych faktów historycznych.

Obecnie funkcjonuje wiele portali internetowych, które mają swój udział w formowaniu blogosfery źródłoznawczej. W Internecie użytkownicy wymieniają się wiedzą na temat zabytków, dyskutują o pracach konserwatorskich i restauratorskich, szukają informacji, które mogłyby im pomóc odnaleźć lub zrekonstruować wydarzenia z życia rodziny lub lokalnej społeczności.

Wywody zamieszczone w niniejszej książce ukazują złożoność poruszanej problematyki. Przekazywana publikacja zawiera rozważania autorów reprezentujących różne dziedziny nauki. Retrospekcja i ochrona dziedzictwa kulturowego wymaga bowiem często interdyscyplinarnej wiedzy oraz spojrzenia.

Serdecznie dziękujemy osobom, które przekazały wyniki swoich poszukiwań i dociekań naukowych w postaci artykułów do druku. Stanowią one istotny wkład w badania i popularyzację wiedzy o dziedzictwie kulturowym.

Redaktorzy Naukowi

Danuta Wężyk